

**EPITAPHIUM LUDOVICI REGIS
ET IMPERATORIS,**

QUI JACET IN MONASTERIO SANCTI ARNULFI METENSIS.
Imperii fulmen, Francorum nobile culmen,
Erutus a sæclo conditur hoc tumulo.
Rex Ludovicus pietatis tantus amicus,
Quod Pius a populo dicitur et titulo.
Hildegard soboles, Caroli Magni pia proles,
In pacis metas colligit hunc pietas.
Rumelicum villam, quidquidve refertur ad illam,
Arnulfo sancto contulit, huicque loco.
Stirps a quo procerum, regumque vel imperatorum,
Quorum muneribus sistitur iste locus.

ALIUD EPITAPHIUM LUDOVICI.

(*Ex veteri membrana S. Arnulfi Metensis, apud Baluzium, Capitul. tom. II, pag. 1566.*)
Præcelsus meritis, famoso et nomine clarus,
Felix Augustus hic Luduicus adest.

A Corporis hic artus clausit quando ultima solvit
Humanæ vitæ et super astra petit.
Hic fidus, fortis, nulli pietate secundus,
Clemens, et patiens, atque benignus erat.
Ecclesias Christi ritu renovavit honesto,
Ipsius et cultor verus ubique fuit.
Cæsaris hic genitus Caroli Augustique superstes
Successit regno huic sceptrâ regens populi.
Quem nunc pro sacris meritis jam credere fas est
Cum Christo Domino regna tenere poli.
Cujus germanus Drogo Christique sacerdos
Transtulit huc corpus, condidit hoc tumulo.
Decessit autem anno imperii sui xxvii, die xv
Kal. Julii, anno vero ætatis lxxiv, quievitque in pace.
Hanc, æterne Deus, Cæsar Lotharius aram
B Devoto jussit corde parare tibi;
Illic sacra tui quo victima rite sacretur
Corporis, et fiat sanguine munda tuo.

LUDOVICI I

COGNOMENTO PII, IMPERATORIS AUGUSTI

NECNON FILIORUM EJUS

DIPLOMATA ECCLESIASTICA

USQUE AD DIVISIONEM IMPERII ANNO DCCCXL.

PRO NOBILIACENSI MONASTERIO.

(Anno 793.)

[*Mabilk., Annal. ord. S. Bened., tom. III, pag. 715.*]
Ludovicus gratia Dei rex Aquitanorum.

In Christi nomine nobis rectum esse videtur, ut quandoque ecclesiastici viri catholici et Dei sacerdotes, clerici et pauperes, ad nostram petent clementiam, eis regalis potestas tuitionem impertiat, qui fideliter ad nostram desiderant pertingere magnificentiam. Et Christo auspici sine dubio plenus credimus divina misericordia nobis exaudire, si petitionibus sacerdotum placitis auribus obaudiamus, et ea quæ recta poposcerint, ad effectum perducimus. Denique ostensum est in conspectu nostro per magnifico viro et parente nostro Ato diacono atque abbate statuta, quam ipse ex ore gloriosissimi et genitoris mei regis Caroli summumque catholicum sumpsit, qualiter cellola, cujus vocabulum est Nivaliacus, de ratione sancti Hilarii, sita in loco quieto, et valde congrua ad habitationem servorum Dei et pauperum, juxta possibilitatem loci illius monachos, qui secundum sancti Benedicti regulam degere deberent, instituit. Et venerabilis vir jam memoratus dominus Ato abba, parens noster, fidelissi-

C mus domino et genitore meo et noster, nobis subtiliter suggestit, ut ipsa cella vel reiculas, quas ipse ibidem detulit, necnon et hoc quod Hermembertus sacerdos rector ipsius cellolæ ibidem confirmavit, et illas conjunctiones, quas anteriori pontifici Pictavensis, quem nos recognovimus, Ansaldus, Ebarcius, et Guozbertus, ad ipsam cellam detulerunt, vel detimentes et viri catholici inantea conferre voluerint, per nostram munificentiam semper sit conjunctum, et nunquam sit interruptum. Præcipiendo præcipimus universis fidelibus nostris episcopis, abbatibus, ducibus, comitibus, vicariis, centenariis, telonariis, vel omnibus missis nostris discurrentibus, seu qui curam publicam et privatam habere noscantur, ut in reiculas præfatæ cellolæ, vel homines eorum ubique commanentibus, qui ibidem recte aspiciunt, nullo unquam tempore ad causas audiendas, vel fredda undique exigenda, seu mansiones aut paratas faciendum, vel quascunq; redditiones requirendas, ingredi non præsumant; sed pro integra firmitate petiit memoratus dominus Ato abba sui que monachi, ut circa ipsa cella Dei per nostram auctoritatem in omnibus confirmare deberemus: quod pro reverentia domini et patroni nostri beatissimi Hilarii benignissimo animo illud præstitisse vel confirmasse comperite. Et quidquid exinde fiscus noster augmen-